

Ink. d. 20. Junii 1857.

Hörmäktigste, Ålernädigste Koning!

1857 Juli d. 8^e i und. ann. inför Kongl. Majt.
Stats Rådets.

Se den, till undersöknis åtlagd af Eders
Kongl. Majt. kompis af den 4 sju lidne Mars,
konsistorium ifrån Ponten och Kyrkostaden i Pajala.

Herrn Gando Konsistorium,
ang. Kapt. L. L. Lestadis embets-
verksamhet i afseende å de religiösa
nordiska i nordligaste delarne af Sve-
rige och Norge.

L. L. Lestadius inforerat härhos bifogade under-
däniga förklaring öfver de yttalanden, som om honom
och hans embetsverksamhet samt förhållanden till de
nu präjände religiösa rörelserna i nordligaste delar af
Sverige och Norge förkomma uti dels Biskopens
i Tromsø skrifvelse till Kongl Norske Kirke-Depar-
tementet af den 7de Januari detta år, dels och Kongl
Norske Regeringens framställning i samma ämne af
den 4de Februari; så går Konsistoriumet nu att, enligt
Eders Kongl Majts i förklarande kungl meddelade
nådiga befäening, öfver nämnde ämne afgifva ett
underdänigt uttalande.

Enligt Konsistorii uttalandning af förvarande
fråga skulle förnämlet för detta underdäniga yttrande
väl böra närmast blifva att uttröda, bekräfta
da Poorten Lestadius, såsom erkänd kyrkoherde
och, enligt fleres åsigt, äfven bevar af den Je-
dan en tid viftande religiösa rörelsen inom
dette Stifts nordligaste församlingar, genom sitt
satt att behandla densamma medelbart eller
omedelbart kan anses hafva föranlett de förg-
liga uttalandena i Hæstings, och således för
desse, att i öfrigt för de förhållanden som
inom Konungariket Norge väckt Embetsmyn-
digheternas och enskildas bekymmer, anses vara,
som icke juridiskt, åtminstone moraliskt ansva-
rig. Konsistoriumet kan dock därmed icke för-

doja sin fruktan, att en sådan utred-
ning enligt sin grund af nu förvarande
akter måtte i afseende på tillförlitlighet
och fullständighet komma att äfven lida mot-
svara Hans Kongl. Majts billiga förord. och
konsistorii egen önskan, emellertid ena sidan flä-
de Norska Embetsmyndigheternas bekymlingar
mot Hestadius, alla visserligen af tillräckligt
fjär matar att värda synnerlig uppmärksam-
het, men i de flesta och viktigaste fall grun-
dade på berättelser från mer eller mindre af-
lägsna häse utan att någon egentlig under-
sökning gifvit fullt stöd åt berättelserna, och
å andra sidan Hestadius blott förskande utaf
hvar honom berättas, utan att han därför der
för sig fått att förklara de anmärkta orsaker
förhållena försökt eller måttat åstadkom-
ma någon faktisk bevisning. Då konsistorii-
rum departem. erinrar sig att af de åtföljande
klagomål som mot Hestadius inför konsisto-
riem förkommit, intet enda bevisat honom
för falska, mot kristendom, samhälle eller sedlighet
riktade läror eller överdigt uppförande såsom
prestman, utan alla haft till föremål hans
fått att beskriva sitt omvändelseverk och räk-
telhetsreform, så störde, med de medel som legga

inom området för Konsistorii besögenhet, en nøy-
aktig utredning af nu förvarande frågor blif-
va för Konsistorium för mycket förare som de Nor-
ska Auktionsbeternas utgjord ärfsamhet synes fösta
mindre vid Rastadei presterliga värfsamhet, i och
för sig själv betrakta, än den sammans inflytande
på samhällets lugn och individens personliga
säkerhet, tyvärr, att då Rastadeis karaktär
omheligen synes åtnöjdhets hafva skett emot
sig, Konsistorium i underordningt anse att full säker-
het i förnämnde affeende torde kunna vinnas en-
dast genom laga undersökning af domarerna, af-
till hvarken mätet, från denna synpunkt. Sed,
närmast lyckas hvar, att hvarken depuaten genom
de medel den har i sin makt vil kunna åstad-
komma all för ett sådant onödigt nödvändig beris-
ning. I det hufvudsakliga måttet således
Konsistorium för det nuvarande inflytandet sig
till att till Eders Kongl. Majt. egen omedelbara
närliga försörjning öfverlenna Rastadei förklaring
sådan den befinnes, och derynne för egen del be-
foga endast några förvisade betraktelser, möjlighets
tyvärr till att i en eller annan punkt när-
mare beläsa ämnet.

Enligt hvad Konsistorium redan i sin underdi-
niga berättelse om Hagymarkes Eklefjakörverkets
tillstånd af den 29 December 1852, med anledning
af samma ämne haft närmare antyda, visar sig
den af Rastadeis väckta religiösa rörelsen i

det^{de} väsende ligaste likheten med de orsakande förhållanden,
som inom olika trakter af detta Stift hist och ofta
förkomma, i det de framträda den förunderligaste
blandning af verkligt godt med stora förmågor i
begrepp, och en mera sällan förädlad och till exempel
i handling. Sedan en dylikt exempel, mer eller
mindre utbredd, i likhet med en vanligt epidemisk
kulminerat och börjat aftaga, visa sig vanligtvis
verkningarna vara: att en del af de i rörelsen
deltagande, personer, som antingen af nyfikenhet
eller sinnets lättrohet blifvit deruti indragna,
återgå till sitt forna lif i det närmaste oändligt
oförändrade; en annan del - flernum flertalet, få
denn ett ringare antal - skändas af rörelsen de
verkligt goda frukterna af ett verkligt brott som
i det yttre alltid är förknäkt med undergifvenhet
under den menliga ordningen; men hos en del åter
tyckes det kristliga lifvets utveckling flåta för
häfva vägen, i det i fläkt för bärningens fruk-
ter infinna sig egenrådsfärdighet och andligt hög-
mod, hvilka alltså fanatiska den deraf intagne och
kunna förädlas till ganska betänkliga både inre
och yttre följder. I de tre sistnämnde fallen tror
sig Konsistorium i konfirma motsvarigheter mot hvar
Lästadius ha en i sin förklaring ha en "sannade
läsare" och "villvänder", och anser till följande deraf,
att han icke utan skäl lägger synnerlig vikt
på definitionen den omökan till förklaring af

sin ofkud i affende på nissandarnes exempel.

Da. nu erfarenheten derjemte ådaglagt, att den mer
eller mindre goda utgången af dylika religiösa rö-
relser beror, om icke ensamt, åtminstone till betyd-
lig del af själasörjarens eget själsteckning och
hans deraf härflätaude för en mindre oiet
och förmåga att leda den i kristendomens räs,
fä, och i händelse för samt för antagas hvar
Lästadius uttryckt dels om den i Kautskens
vid rörelsens början stationerade prestens be-
skaffenhet, dels och om tiudragelserna vid Pastor
Storkfleth's ankomst dit m. m. - hvilka uttryckens
gänning en grundlöshet ingen bättre än Embets-
myndigheterna i Norge ad i tillfälle att kontro-
lera - finner försistöringen antydning till de förg-
liga tiudragelserna icke kunna rättvisligen be-
skrifvas Lästadius. Deputaten måste det alltid
förefalla besynnerligt att, om de förmåga föra-
vackande förvecklingarna och uppträderna i Kautskens
skola anses såsom verkningar af Lästadius agi-
tation, dylika uppträderna icke längre sedan
förförts på Svenska sidan t. ex. inom Pajala,
Jukkasjärvi och Karesuando församlingar, med
hvilka innerännare Lästadius, dels såsom om-
delbar själasörjare, dels i egenskap af Visitation
och föreläsare för de Missionskolor, vid hvilka
många af församlingarnas både äldre och yngre
medlemmar undervisats, nu i 6 är flät i mer eller

mindre nära beröring af kunnat obetänksamt
utöfva en inflytelse, hwars verkningar, om jä-
dant legat i dess natur, sedan bär sig
i uppträdan, likertade med dem i Norge. De
emderles jämnt icke inträffat, måste Consi-
stencien deraf flerta allt, iblandastadens
ad upphöfsmen till den religiösa rörelsen jä-
val i Hattelkäms församling i Sveriges församling, den
samma riktning rörelsen a först nämnda flerta
tagit måste tillskrivas orsaker, hvilka från
honom icke kunna härledas, och för hvilka han
hvarken juridiskt eller moraliskt kan anses ansvarig.

Hvad Lästads i församlingens församling
af Bishop Juelles Memorial anför i afseende
på anmärkningarna om det i hans predikningar för-
rekommande "herrorättstika förhållanden af lagen
i församling med öfvermåttan "kryssa bilder", torde
icke kunna gifva anledning till någon anmärk-
ning, såvida hans uppgift, att han i detta
afseende endast begagnat de i den Nat. Skrift för-
kommande talen om bilder, kunde anses
med samma förhållanden fullt öfverensstämman-
de. Men Consistencien har dock, val icke ge-
nom officiala akt, men till följd af lov-
värda personers berättelser afgifna intyg,
genom gillit anledning att antaga, det Lästads
berättelsen ingalunda hållit sig inom

den gräns, som den bel. Skrift utstakar, utan
betydligt öfverfärdit samman och i synnerhet
i bruket af bilder och liknelse. Sänkt sig till
ett område vida under hvad ibland höfdest
folk, vare sig i tal eller skrift, ansetts tillräck-
ligt. Då konsistorium i detta afseende följdes
anför det mot Hastadius uttalade kländer
icke någon skäl, torde konsistorium tillika
uppgjöringsvis för nämna, att Hastadius, hvil-
ken besitter tillräcklig bildning för att upfat-
ta hvad som i ett offentligt församling må vara
tillräckligt eller ej, har till erfarenhet för sin pre-
dikation anför nödvändigheter att, för att för-
stå, lämpa sig efter sina åhörare för-
ställningsförmåga och bildningsgrad, emedan han
utan en sådan accommodation icke skulle
kunna inverka på deras sinnen till omvæn-
delse och bättring.

Öfver konsistorium anför Hastadius reflek-
tioner till förmån för 9de mom. af Biskops
Juells Memorial samman och nöjdhets, nämligen
dock mot Hastadius dervid anmärkas, att
han alldeles med tydlighet förbigått den
del af Biskops Juells i samma moment
uttalade kländer, som enligt konsistorium i öfrigt
utgör det viktigaste af anmärkningarna och
i synnerhet så af naturen att de förklarar.

Biskops Juell, som i 8de nov. förmåder sig
hafva uti skrifvelse uppmannat Lastadius
att genom en öfren förklaring betaga Firman-
na all anledning att tro sig berättigade till
hans medhåll i deras skriftliga meningar, an-
märker i 9de nov. att Lastadius uti sitt svar
till Biskopen ansees förbigått denna uppmaning,
och denna anmärkning har nu Lastadius i sin
underdåniga förklaring g. blott bennat ovidrig,
utan afom uraktlätet att upplysa, hvarvid
han fläist sig Biskops Juells uppmaning
till efteråtelse eller g. hvilket förnare acti-
mål antagas. Om Lastadius, hvad han
i sin förklaring flersådes antyder,
verkligen öfver villandarnas i Kautskins
läror, så hade en sådan öfren förklaring
börst ligga honom ^{så} mycket mer om hjertat
och tillfallet dertill g. lemnas obegagnadt.
Beträdes han således icke, att han genom
denna uraktlätethet till utseendet af-
minstone försvärat sin sak.

Hvad Lastadius uppgifvit rörande
användningen af de genom frivilliga
bidrag insamlade medel, som enligt Föges
Anders och Byfoged Pålunds uppgifvit

Skola användts till Kyrkostyrelsens predikanters
afstämning, ägar, enligt hvad Konsistorium är
i tillfälle att utse, ätningarna till en del
sin riktighet. Ut. om hit inlämnade ärliga
redovisningar för de 360 Rkr 18de, hvilka till
Vistators disposition är i Lappmarks Rikshö-
fästlikheten uppförd till inackordering af 18
lappiska barn från Herreds- och fullkassjör
ut. Missionskolan inom Torneå Lappmarks,
har nemligen Prestadus flere gånger, utom
samade 360 Rkr, ut. Kyrkans Debet upptejgt
dels flödd, dels mindre summor, utgörande
enligt hans upptejgt församlingarnas förs-
vissa insamlingar för Missionskolan, och
enligt hvad af redovisningen synes, används
till underhåll af ett flödd antal barn i
Samma Skola.

Detta är hvad Konsistorium öfver ifråga-
varande ämne nu har att i underordning
andra. Då emellertid ätskellige delar af frå-
gan utan tvifvel fordrar närmare utredning,
och då dess Kon. Majt ut. den Närsta
Kommissem utnämndat Konsistorium om midtagande
af de åtgärder som af omständigheterna
kunna påkallas, har undertecknad Biskop,
dettill öfver förordade af en från ätskellige

Pajalaboen nyligen ingifven skrift i ämnet,
 beflutet att, om Gud förlåner lif och helso,
 vinder denna sommar, i sammanhang med
 en visitationsresa till Vesterbotten och Norr-
 botten, afven besökt Pajala, för att på stäl-
 let hära undersökning i anledning af
 åtskilliga anmärkningar, som, ehuru icke af
 den fräna beskaffenhet som de Norrka Em-
 betsmyndigheternas, blifvit gjorda mot de
 stadii för att utforma för omändelseverk
 och mot lärorets yttringar Järdels i sin
 Guds tjänsten; så afven en och annan om-
 gländighet af nu förhafda ärenden möjligen
 kan blifva närmare utredd. Med dygande
 vördnad, trohet och nit framhålls

Stormäktigste, Allernädigste Konung
 Idens Kong Majts

Herrn von Dönhofen.
 den 8 Juii 1853.

underdänigste och trofastigste
 tjänare och undersått

Fr. Bergman.

W. Wimmerman

W. Wimmerman

And. Lidner

P. Engman.

Av
 Afkordik
 J. J. Estling